

Јудите Шалго

ЕСЕЈ О БРОЈУ И ЛИКУ

Тамара је као дете, негде у шестој години волела страшно да решава ребусе, укрштене речи, лавиринте и сличне енигматске игре и зачкољице, а највише ону најлакшу / увек се најпре прихватала најлакше/: из мноштва тачкица, бачених на лист као шака мрвица, требало је извући задату фигуру. То је било врло просто, јер су тачке које улазе у фигуру биле обележене бројевима, довољно да дете само познаје бројеве, почиње се од јединице и завршава највећим и фигура је убрзо изронила из тачака, птица, позбавши толико мрвица колико јој је потребно, најзад слеђе на асфалт, да се сита и мирна, поверљива, одмори на тренутак, или рибица која са површине воде покупи мрвице на тренутак изрони и покаже се на површини.

Претпостављам да је привлачност игре у овоме: почетни неред увећан мноштвом бројева изгледа застрашујуће, али је пут превладавања нереда, пут из нереда у ред већ уписан у ред сам, он је његов део, а превладавање нереда, његово претварање у ред је врло просто, рутинско унапред одређено, лишено икаквог ризика. Не треба ни размишљати, само иди редом, 1-2-3-4-5-итд, и видећемо да је /сваки/ ред само привидан, да у самој његовој основи чучи и чека на свој тренутак коначни, умирући ред. Треба само знати бројати.

У енигматској игри изван Дечијих новина такође је дато безброј тачака, али није уписан редослед /след-систем/ њиховог међусобног повезивања. Тај недостатак претворио је најлакшу игру у најтежу. Не знам како да логички доведем у везу људе међу којима живим, нити оно што нам се догађа, не видим најпр, начин да откријем, не вилим слику која би произашла из њиховог/нашег? истовременог постојања у једном времену и на једном месту. Начина на који се међусобно повезујемо, начин на који се међусобно привлачимо и одбјамо, надовезујемо једни на друге, речима, мислим или напрото животом, мора у себи да крије неку смислену форму, неки лик, некакву причу. Али како да је тражим? Нисам никада успела да проникнем у међусобну везу свог оца и своје мајке, у њихову /појединачну/ везу/однос/ према мени. Вери, недоречен је Верин и мој међусобни однос, недовољно јасна Зоранова и моја веза и мој или његов однос према нашој деци, према свакој од њих појединачно и њихов однос према мојој сестри и мојим родитељима; сасвим је некасан, необјашњен, мутан, мој однос према мојим необичним познаницима из књижаре и других места до којих долазим тражећи нит која везује све ствари мог живота, а налазећи при том њихове искидане крајеве.

Шта то треба да нас повезује да бисмо чинили целину? Којим редом треба да су повезане наше судбине/наше речи, животи, догађаји, наша осећања итд/ да би заједно повезно обликовало својом линијом, исцртало облик који нас обележава, да би то све, тај низ видио некуда, био усмерен према неком циљу. Ко треба да је пре, а ко после нас? Имам утисак понекад да би се тај однос међу људима могао најбоље регулисати бројевима, начинити међу њима редослед, какав такав континуитет, макар и произволан, лажан. Ако већ човек нема осећање континуитета властитог живота, ако га нема у појединачном животу, бар да га буде у животу једне групе која се стицајем околности нашла у кругу једне породице, куће или једне приче/ Да ли облик, фигура коју наша заједничка линија исцртава има неке стварне везе са нама? Да ли мора да значи нешто за нас смислено? У кавом су односу наши животи са кругом или квадратом или неком неправилном многоугаоном фигуrom, са цртежом, /знаком/, са неправилним обрисом камена или звезде, рибе или ваге, случајни цртежи или симболи у које се уобличују свакодневни мизансцени нашег живота, наш тренутни положај међу другима у кући, на сцени, на којем год ратишту, у души, /унутрашњем оку/?

Како стоје ствари са мојом породицом, тачније са ликовима овог мог...

(недовршено)

Фотографија Јудите Шалго: Горанка Матић

ШТА МИ ТРЕБА У ЖИВОТУ

(ИВАНИ)

У животу ми треба
једно важно ж
да га метнем у и то
да њиме уловим мре^жу.
Треба ми чврст и
да споји
мир-и-сан,
и да буде пр^озор
уз-и-дан
у сваки зид.
Треба ми велико в
за случај рата,
и да ме чува од вука
и од страшног мра^ка.
Треба ми о
да види ко шта ради,
једним погледом
обухватити лов^и, пов^и и стрв^и,
и гради ми дом.
И страшно ми треба
тајанствено т,
да га вратим у аму
из које побеже,
темељно т,
велика тачка
у средишту
земљине теже.

Овај есеј и песму из заоставштине Јудите Шалго (Нови Сад, 1941-1996) уступио нам је на право објављивање Зоран Мирковић.